

**Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Odporúčanie na odporúčanie Rady
o hospodárskej politike eurozóny**

[COM(2020) 746 final]

(2021/C 123/03)

Spravodajkyňa: **Judith VORBACH**

Konzultácia	Európska komisia, 27.11.2020
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť
Prijaté v sekcii	14.12.2020
Prijaté v pléne	27.1.2021
Plenárne zasadnutie č.	557
Výsledok hlasovania	234/1/8
(za/proti/zdržalo sa)	

1. Závěry a odporúčania

1.1 EÚ upadla do najhlbšej recesie vo svojich dejinách. Prevláda neistota a musí sa počítať s vážnymi rizikami. Kríza spôsobená pandémiou pravdepodobne tiež zväčší nerovnováhu a rozdiely. Vzhľadom na to EHSV víta odporúčania Komisie. EHSV je aj za to, aby sa hospodárska politika zamerala na podporu obnovy, zvýšenie investícií, ďalšiu integráciu jednotného trhu, zabezpečenie spravodlivých pracovných podmienok a prehĺbenie HMÚ. EHSV dôrazne podporuje balík opatrení nástroja *Next Generation EU* a naliehavo žiada, aby sa čo najskôr dosiahli potrebné dohody.

1.2 Obnova bude úspešná len vtedy, ak ju bude sprevádzať reštrukturalizácia hospodárstva aj spoločnosti. Obnovenie dôvery je kľúčom k stabilizácii dopytu. Fiškálne pravidlá by sa mali posunúť smerom k hospodárskemu riadeniu, ktoré bude viac orientované na prosperitu vrátane pravidla vyrovnaného rozpočtu (tzv. zlaté pravidlo), a nemali by sa opäť uplatňovať dovtedy, kým sa výrazne nezníži nezamestnanosť. Mal by sa dôkladnejšie zväziť vplyv krízy na rozdiely a sociálno-ekonomickú neistotu. Malo by sa zlepšiť podnikateľské aj sociálne prostredie. Na zvládnutie hospodárskych, sociálnych a environmentálnych výziev je potrebné do klimateckej politiky a národných plánov podpory obnovy a odolnosti viac zapájať sociálnych partnerov a občiansku spoločnosť, a zároveň je potrebná rozhodná reforma daňových politík. Musí sa dokončiť banková únia a únia kapitálových trhov a zároveň uprednostňovať stabilita finančného trhu.

2. Súvislosti

Komisia odporúča, aby členské štáty eurozóny prijali opatrenia s cieľom:

2.1 zabezpečiť politický postoj, ktorý bude podporovať obnovu: fiškálne politiky by mali byť oporou aj v roku 2021; keď to podmienky umožnia, postupne ukončiť podporu takým spôsobom, ktorý zmierni vplyv krízy na sociálnu oblasť a trh práce, a zabezpečiť udržateľnosť dlhovej služby; zlepšiť riadenie verejných financií a zamerať verejné výdavky na potreby obnovy a odolnosti;

2.2 uskutočniť reformy, ktorými sa zvýši produktivita a zamestnanosť, ako aj investície na podporu obnovy v súlade so spravodlivou ekologickou a digitálnou transformáciou; ďalej integrovať jednotný trh; zabezpečiť aktívne politiky zamestnanosti, spravodlivé pracovné podmienky a zapojenie sociálnych partnerov do tvorby politík; riešiť daňové výzvy vyplývajúce z digitalizácie, bojovať proti agresívnemu daňovému plánovaniu a podporovať stanovovanie cien uhlíka a environmentálne zdaňovanie;

2.3 posilniť národné inštitucionálne rámce: prednostne uskutočniť reformy, aby sa zabezpečilo využívanie finančných prostriedkov EÚ, zvýšiť administratívnu účinnosť, zmenšiť administratívne prekážky pre podniky, vytvoriť účinné rámce na boj proti podvodom, korupcii a praniu špinavých peňazí; zlepšiť rámce pre platobnú neschopnosť, problémové expozície a alokáciu kapitálu;

2.4 zabezpečiť makrofinančnú stabilitu: zachovať úverové kanály pre hospodárstvo a opatrenia na podporu životaschopných podnikov; udržiavať zdravé súvahy bankového sektora, a to aj pokračovaním v riešení problému nesplácaných úverov;

2.5 dosiahnuť pokrok v prehĺbení HMÚ na zvýšenie odolnosti, čo prispeje k upevneniu medzinárodného významu eura a podpore hospodárskych záujmov Európy na celom svete.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Potvrdil sa znepokojujúci výhľad hospodárskej prognózy z jari roku 2020, podľa ktorej „EÚ v roku 2020 upadla do najhlbšej hospodárskej recesie vo svojich dejinách“. Kríza spôsobená pandémiou COVID-19 vyvolala rad otrasov na strane dopytu a ponuky premietajúcich sa do poklesu HDP, ktorý sa v roku 2020 očakáva na úrovni 7,8 %. Zhoršila sa aj situácia na trhu práce, hoci v dôsledku ambiciózných politických opatrení, ako sú programy skráteného pracovného času, sa hospodársky pokles v miere nezamestnanosti neodráža úplne. Napriek tomu čelíme poklesu celkového počtu odpracovaných hodín a poklesu miery aktivity, keďže odradení pracovníci opustili trh práce.

3.2 Predpokladá sa, že obnova v roku 2021 bude pomalšia, než sa očakávalo. Prevláda značná neistota. EHSV zdôrazňuje, že je dôležité predvídať súbor závažných rizík vrátane recesie s dvojitém dnom, masovej nezamestnanosti, konkurzov, nestability finančných trhov, deflácie a negatívnych účinkov neistoty na spotrebu a samotné investície. Kríza spôsobená pandémiou pravdepodobne zhorší aj doterajšie problémy, napríklad nízku úroveň investícií, prehlbovanie rozdielov medzi členskými štátmi a regiónmi, rozdiely v rámci spoločností a politické napätie. Vývoj v roku 2021 by okrem toho mohol mať negatívne dlhodobé účinky, zatiaľ čo riešenie klimatickej krízy bude stále naliehavým problémom.

3.3 Vzhľadom na to EHSV víta balík odporúčaní Komisie. Sú v ňom zohľadnené mnohé úvahy vyjadrené v doplňujúcom stanovisku EHSV na tému *Hospodárska politika eurozóny na rok 2020* ⁽¹⁾. Okrem toho bude obnova úspešná len vtedy, ak ju bude sprevádzať reštrukturalizácia hospodárstva a spoločnosti na dosiahnutie integrovanejšej, demokratickejšej a sociálne rozvinutejšej únie. V roku 2021 bude kľúčovou zodpovednosťou tvorcov hospodárskych politík vytvoriť prostredie priaznivé pre udržateľný a inkluzívny rast. Preto je nevyhnutné obnoviť dôveru.

3.4 EHSV dôrazne podporuje rúznú reakciu na úrovni EÚ na boj proti kríze vrátane Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Aby sa umožnila rýchla a účinná obnova, je naliehavo potrebná solidarita. Európske podniky, pracovníci a občianska spoločnosť potrebujú zdroje na prekonanie krízy. Plán obnovy by sa preto nemal spochybňovať, ani by sa nemalo oneskoriť jeho vykonávanie. Všetky potrebné dohody by sa mali dosiahnuť čo najskôr.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 EHSV víta odporúčanie Komisie zabezpečiť politický postoj, ktorý podporuje obnovu. Predčasné ukončenie podporných opatrení by zatienilo účinky opatrení EÚ na boj proti kríze. Vlády by mali mať možnosť zaviesť potrebné opatrenia bez ohľadu na súčasné dlhové zaťaženie štátov. Najlepším spôsobom, ako dosiahnuť udržateľné verejné financie, je zabezpečiť udržateľný a inkluzívny rast. Podporou produktivity by sa v nadchádzajúcich rokoch mohlo urýchliť znižovanie deficitu ⁽²⁾. EHSV naliehavo žiada čo najskôr obnoviť proces preskúmania, aby sa zabránilo návratu k starým fiškálnym pravidlám a zvládol posun smerom k hospodárskemu riadeniu zameranému na prosperitu ⁽³⁾. Modernizované fiškálne pravidlá by v žiadnom prípade nemali platiť dovtedy, kým sa výrazne nezníži nezamestnanosť.

4.2 EHSV víta odporúčanie Komisie zvýšiť úroveň súkromných a verejných investícií. Na dosiahnutie obnovy v krátkom čase, posilnenie konkurencieschopnosti, zachovanie globálnej hospodárskej sily a zabezpečenie sociálneho a environmentálneho základu blahobytu budúcich generácií je naliehavo potrebné prejsť na udržateľné a ekologické investície, investície do infraštruktúry a zdravotnej starostlivosti a/alebo investície, ktoré zabezpečia vyššiu produktivitu. Za investíciu by sa mali považovať aj výdavky na rekvalifikáciu pracovníkov. EHSV poukazuje na svoje odporúčanie prijať tzv. zlaté pravidlo.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 10, 11.1. 2021, s. 79.

⁽²⁾ Národná banka Belgicka odhaduje, že jednorazový deficit v roku 2020, ktorý súvisí s krízou, má potenciálny jednorazový účinok - 4,6 % HDP.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 429, 11.12.2020, s. 227.

4.3 Pandémiou sa zväčšujú rozdiely a sociálne vylúčenie. Ťarchu krízy nesú mnohé ženy, migranti, osoby so zdravotným postihnutím alebo mladí ľudia. Najviac budú krízou pravdepodobne postihnuté tie osoby, ktoré boli zraniteľné už pred ňou. Riziko zhoršenia pracovných podmienok, zníženia príjmov alebo riziko nezamestnanosti pociťujú však aj mnohí zamestnanci s kvalitným zamestnaním. EHSV žiada, aby sa vo všetkých plánovaných opatreniach na obnovu stalo prioritou odstraňovanie rozdielov. Treba dôkladnejšie zvážiť vplyv krízy na sociálne vylúčenie, ale aj na rastúcu sociálno-ekonomickú neistotu, ktorá postihuje podstatnú časť obyvateľstva. Prínosy obnovy by sa mali rozdeliť rovnomerne. Je to dôležité aj na zvýšenie dôvery a stabilizáciu dopytu.

4.4 Hlavnou prioritou by mala zostať ďalšia integrácia jednotného trhu. Zahŕňa to aj vykonávanie zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Súčasne musí prebiehať zlepšovanie podnikateľského a sociálneho prostredia. EHSV poukazuje na pracovný dokument Komisie s názvom *Plnenie cieľov OSN v oblasti trvalo udržateľného rozvoja*, v ktorom sa uvádza, že vďaka cieľom OSN v oblasti trvalo udržateľného rozvoja sa EÚ bude naďalej zameriavať na cestu udržateľného rastu, ktorý bude v súlade s hranicami možností planéty, na blahobyt, začleňovanie a rovnosť. Tým sa uznáva, že hospodárstvo musí fungovať pre ľudí a planétu. Iniciatívy za sociálnejšiu Európu o. i. zahŕňajú – návrh smernice o primeraných minimálnych mzdách a akčný plán na vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv. EHSV tiež prijal stanoviská na tému *Európska rámcová smernica o minimálnom príjme* ⁽⁴⁾ a *Spoločné minimálne normy EÚ v oblasti poistenia v nezamestnanosti* ⁽⁵⁾.

4.5 Vítané sú aj odporúčania Komisie týkajúce sa trhu práce vrátane podpory spravodlivých pracovných podmienok, zabezpečenia zapojenia sociálnych partnerov do tvorby politík a posilnenia sociálneho dialógu a kolektívneho vyjednávania. EHSV požaduje prísnejšie normy, pokiaľ ide o zapojenie sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti do klimateckej politiky. Štrukturálne zmeny na dosiahnutie bezuhlíkového hospodárstva by mohli byť podporené sociálnym dialógom medzi regiónmi a sociálnymi partnermi s cieľom zachovať sociálne aspekty. Rozhodujúce bude aj zabezpečiť zapojenie občianskej spoločnosti do vypracúvania a vykonávania národných plánov pre Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, ktorý by sa mal tiež monitorovať počas európskeho semestra.

4.6 Na boj proti daňovým únikom, agresívnemu daňovému plánovaniu, praniu špinavých peňazí a korupcii sú potrebné účinné rámce. EHSV žiada ráznu reformu daňových politík na zvládnutie hospodárskych, sociálnych a environmentálnych výziev. Zahŕňa to aj presun daňového zaťaženia z práce na daňové základy, ktoré sú menej škodlivé pre ponuku pracovnej sily, pričom sa zohľadní súvisiaci distribučný vplyv a zabráni sa regresívnym účinkom. EHSV tiež žiada, aby sa urýchlili prijali opatrenia týkajúce sa hlasovania kvalifikovanou väčšinou v súlade s podmienkami odporúčanými v jeho predchádzajúcich stanoviskách ⁽⁶⁾. Mala by sa preskúmať koncepcia účinného minimálneho zdaňovania ziskov právnických osôb a jeho možné uplatňovanie. EHSV napokon žiada, aby sa dosiahol výrazný pokrok pri zavádzaní nových vlastných zdrojov, ako sa uvádza v pláne obnovy.

4.7 EHSV súhlasí s Komisiou, že by sa mala dokončiť banková únia a únia kapitálových trhov, pričom prioritou by mala byť stabilita finančného trhu. V bankovom sektore je vyplácanie dividend v súčasnosti (najmä dobrovoľne) obmedzené. Mala by sa zvážiť možnosť pokračovať v týchto obmedzeniach a znovu zaviesť úplné pozastavenie vyplácania počas obdobia obnovy v prípade bánk, ktoré využívajú viaceré opatrenia verejnej podpory. Znížilo by sa tým riziko nestability finančných trhov a zároveň by sa mohli zlepšiť očakávané výnosy bánk.

V Bruseli 27. januára 2021

predsedníčka
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Christa SCHWENG

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 190, 5.6.2019, s. 1.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 97, 24.3.2020, s. 32.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 353, 18.10.2019, s. 90, Ú. v. EÚ C 364, 28.10.2020, s. 29.